

1. Vill ert parti tillsätta en utredning med syftet att säkerställa funktionsrätt i svensk lag? Motivera gärna ert svar och utveckla vidare vad det är ni vill göra om ni svarat ja på frågan?

Ja. Och vi vill mer. Vi vill tillsätta ett antal utredningar på det här området. Vi vill till exempel slå fast i lag att andning, sondmatning och sådant är grundläggande behov. Vi har ett antal viktiga lagar – framför allt LSS och diskrimineringslagen – som ska säkerställa rättigheter och stöd åt personer med funktionsnedsättning. Vår utgångspunkt är att man bör fokusera på att säkerställa att dessa lagar efterlevs och, vid behov, eventuellt förtydligas. Det gäller inte minst LSS, som har varit på väg att urholkas på grund av nuvarande regerings besparingsambitioner samt ett antal HFD-domar.

Funktionsrättskonventionen måste säkerställas i svensk lag. Sverige har antagit FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionsrättskonventionen. Men Sverige har fått kritik från både FN och EU för att konventionen inte används som den ska. Beslut i myndigheter och domstolar fattas idag utan hänsyn till rättigheterna. Det är dags att ta frågan på allvar och utreda den på motsvarande sätt som Barnrättskonventionen.

2. Vill ert parti skapa möjligheter för den enskilde att utkräva sina rättigheter när skolan inte lever upp till Skollagen och Funktionsrättskonventionen? Motivera gärna ert svar och utveckla vidare vad det är ni vill göra om ni svarat ja på frågan?

Ja. Och vi vill mer. Centerpartiet är och har varit drivande för att den som går i särskolan ska ha rätt till eftergymnasial utbildning. En funktionsnedsättning ska inte få hindra barn från att gå i skolan och utvecklas. Här har huvudmannen ett stort ansvar. Det tydliggörs i både Skollagen och FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För att alla elever ska få möjlighet till en likvärdig skolgång bör funktionsrätten i skolan bättre kunna utkrävas i praktiken. Barn- och elevombudsmannen har också ett uppdrag att hjälpa de elever som blivit diskriminerade på grund av en funktionsnedsättning.

Skolan ska fungera för alla barn. Det är samhällets ansvar. Alla barn har rätt att utvecklas i skolan. Alla barn, oavsett förutsättningar har rätt till en likvärdig utbildning. Det tydliggörs i både Skollagen och FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Men så är det inte idag. Många elever går inte till skolan alls för att lärmiljön inte fungerar och en fjärdedel av alla ungdomar varje år går ut nian utan godkända betyg. En stor del av dessa elever har en funktionsnedsättning. Barns röst måste höras i skolan. Funktionsrätten i skolan ska kunna utkrävas i praktiken.

3. Vill ert parti införa patienträttigheter i lagen? Motivera gärna ert svar och utveckla vidare vad det är ni vill göra om ni svarat ja på frågan?

Nej. Vi vill inte göra om hälso- och sjukvårdslagen till en patienträttighetslag. Vi vill i stället bland annat stärka patientens rätt i patientlagen. Patientens ställning i sjukvården måste stärkas genom ökat inflytande, mer självbestämmande och bättre information. Sverige hamnar långt ner i jämförelse med andra OECD-länder vad gäller patienternas upplevelse av information och delaktighet i vården. Samtidigt visade nyligen en utvärdering av Myndigheten för Vårdanalys att den patientlag som infördes 2014 med syfte att stärka patientens ställning i vården haft liten effekt. Centerpartiet vill därför se en utvidgad patientlag som ger alla människor rätt att välja vård i hela landet. Utökade möjligheter att välja

vårdgivare oberoende av landstingsgräns stärker såväl patientmakten som förutsättningarna för en mer likvärdig hälso- och sjukvård. Vi vill även att de patienter som vill ska ha rätt till en fast läkarkontakt.

Patienter i Sverige behöver starkare rättigheter. Landstingen är enligt Patientlagen skyldiga att ge fast läkarkontakt, vård i rätt tid, information och göra patienten delaktig i vården. Patienter har dock få möjligheter att utkräva detta eftersom lagen inte är en rättighetslag. Faktum är att Sverige, Bulgarien och Malta är de enda länder i Europa som fortfarande saknar en patienträttighetslag. Sverige har också kritiserats av Europarådets kommitté för förhindrande av tortyr, därför att vi saknar krav på skriftligt informerat samtycke vid elektrokonvulsiv behandling (ECT). Funktionsrätt Sverige menar att patienter i Sverige behöver starkare rättigheter.

4. Vill ert parti höja garantinivån så att den ligger i paritet med löneutvecklingen i Sverige? Motivera gärna ert svar och utveckla vidare vad det är ni vill göra om ni svarat ja på frågan?

Ja. Vi lägger resurser på att öka ersättningen till människor med funktionsnedsättning så att deras möjligheter att delta på arbetsmarknaden förbättras. Vi tycker att det gör större nytta att lägga separata satsningar på ytterligare resurser till funktionshindrade istället för en höjning av garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen, vilken omfattar betydligt fler grupper än människor med funktionsnedsättning. Men det betyder inte att vi tycker att garantinivån ska ligga still. Vi tycker självklart att garantinivån då och då måste justeras uppåt så att det ges möjlighet till ett värdigt liv och rimliga levnadsvillkor. Däremot verkar Centerpartiet för att en samhällslön stegvis införs för dem som aldrig någonsin kommer att vara aktuella för ett lönearbete, på grund av svåra fysiska och psykiska funktionsnedsättningar, så att de ska kunna leva på en rimlig standard utan att vara ekonomiskt beroende av föräldrar, syskon eller andra anhöriga. Samhällslön skulle således handla om en tydligt avgränsad grupp, inte om alla medborgare. Det behövs dessutom en översyn för att finna vägar för hur samhället ska kunna ersätta på rätt sätt, exempelvis inom dagligverksamhet. I vissa kommuner ges betydligt lägre ersättningar än i andra kommuner. Vår välfärd bygger på att alla med förmåga bidrar i den omfattning de har möjlighet till. Är den enskildes tillstånd sådant att hen inte kan arbeta alls ska hen få sjukersättning eller under speciella förhållanden fortsatt sjukpenning.

Undanröj fattigdomen för de som inte kan arbeta. Personer som på grund av funktionsnedsättning aldrig kan lönearbeta får inte ens 10 000 kr före skatt i månaden i sjuk- eller aktivitetsersättning. Många går trots bostadstillägg och andra bidrag, minus och försörjs i praktiken av sina anhöriga. Garantinivån som ligger till grund för sjuk- och aktivitetsersättningen släpar långt efter i jämförelse med löneutvecklingen. Den lägsta avtalsenliga lönen ligger idag på 20 000 kr i månaden. Funktionsrätt Sverige menar att även de som inte kan arbeta har rätt till ett gott liv, det är deras funktionsrätt.

5. Vill ert parti initiera nödvändiga lagändringar för att säkerställa LSS intentioner så att personer med de mest omfattande funktionsnedsättningarna garanteras det stöd de har rätt till? Motivera gärna ert svar och utveckla vidare vad det är ni vill göra om ni svarat ja på frågan?

Ja. Centerpartiet anser att intentionerna i LSS måste återupprättas. De försämringar som skett inom LSS-området på senare tid är en direkt konsekvens

av regeringens politik, som har haft som tydligt syfte att sänka kostnaderna för personlig assistans. Magdalena Andersson sa redan hösten 2015 att "vi måste dämpa kostnadsutvecklingen inom assistansersättningen". Samma höst beordrade regeringen i sitt regleringsbrev att Försäkringskassan skulle bryta utvecklingen av antalet assistanstimmar. I samband med att LSS-utredningen tillsattes sa ansvarig minister Åsa Regnér att det inte går att se på när kostnaderna för personlig assistans ökar. Det är ett problem att en rättighetslagstiftning på detta sätt riskerar att urholkas genom regleringsbrev och utredningsdirektiv. Vi ser ett behov av att se över hur LSS kan värnas och vara hållbar över tid. Det kommer att kräva lagändringar. Till exempel vill Centerpartiet slå fast i lag att andning, sondmatning och egenvård är grundläggande behov.

Kommer ditt parti under nästa mandatperiod att driva frågan om

1. att utöka lärar- och rektorsutbildningarna med fler högskolepoäng kring specialpedagogik och metodik för en tillgänglig lärmiljö?

Svar:

Ja. Vi vill göra om lärarutbildningen och i den översynen kan en översyn av de specialpedagogiska momenten också göras. Men det är också bra att det finns en särskild utbildning i specialpedagogik. Centerpartiet och Alliansregeringen var med och återinförde specialpedagogikutbildningen som Socialdemokraterna tidigare lade ner. Vi arbetar för fler speciallärare. Så att fler elever tidigt kan få det stöd som de behöver. Vi vill också att blivande lärare ska bli bättre på att använda den digitala tekniken som pedagogiskt verktyg. Det bör också vara en naturlig del i den kompetensutveckling vi vill att alla lärare ska garanteras.

2. att ta fram en plan för en inkluderande skola i enlighet med FNs funktionsrättskonvention?

Ja. Eftersom Sverige har antagit konventionen ska rättigheterna i den redan förverkligas på alla samhällsnivåer redan idag. Det är upp till varje aktör att göra det och skolan genomsyras redan idag ett inkluderande perspektiv. Myndigheter och politiken behöver ständigt följa upp att konventionen efterlevs.

3. att alla de som under de senaste åren fått avslag på en neddragning av personlig assistans ska få rätt till omprövning?

Ja. Centerpartiet anser att intentionerna i LSS måste återupprättas. Det behövs långsiktiga villkor för att slå fast rätten till stöd och skapa trygghet för dem som har behov av hjälp. De försämringar som skett inom LSS-området på senare tid är en direkt konsekvens av regeringens politik, som har haft som tydligt syfte att sänka kostnaderna för personlig assistans. Det är ett problem att en rättighetslagstiftning på detta sätt riskerar att urholkas genom regleringsbrev och utredningsdirektiv. Centerpartiet vill därför se en lagändring som slår fast att exempelvis andning och sondmatning är grundläggande behov. Vi satsar 700 miljoner årligen för att säkerställa att när lagändringen trätt i kraft ska dessa människor kunna få statlig assistans.

4. att säkerställa rättssäkerheten för enskilda när beslut om LSS-insatser inte genomförs?

Ja. Det är mycket angeläget att bedömningarna är rättssäkra. Vår inriktning är att politiken måste ändra lagen när tillämpningen blir felaktig.

5. tydligare regler inom tvångsvård, exempelvis när det gäller bältning och elbehandling, i enlighet med mänskliga rättigheter?

Ja. All vård och behandling ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Och individen ska ha inflytande över sin vård. All vård, inte minst psykiatri kan ibland dock vara behäftat med olika värdekonflikter. Det är därför viktigt att ett etisk förhållningssätt också präglar vården där man också utgår från personens bästa. Tvångsvård, bältning och elbehandling ska användas begränsat och under vissa förutsättningar. Det är upp till professionen att utforma riktlinjerna utifrån olika perspektiv.

6. att tänderna ska ses som en del av kroppen och omfattas av samma regelverk som vården i övrigt?

Ja. Tänderna ska ses som del av kroppen. Tänderna har betydelse för människors allmäntillstånd och livskvalitet. På många sätt har tandvården varit ett område där plånboken styr och där personer med låga inkomster i många fall valt att avstå från tandvård. Detta utgjorde bakgrunden till att den dåvarande Alliansregeringen 2008 genomförde en tandvårdsreform med ett högkostnadsskydd och ett allmänt tandvårdsbidrag. Den dåvarande Alliansregeringen 2008 genomförde en tandvårdsreform med ett högkostnadsskydd och ett allmänt tandvårdsbidrag. Det innebar att kostnader för den enskilde stegvis subventioneras med upp till 85 procent av kostnaden. 2013 infördes också det tredje steget i tandvårdsreformen, med förstärkt stöd till personer som kan få problem med tänderna på grund av sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Genom tandvårdsreformen har personer med omfattande behov och små ekonomiska marginaler ett betydligt starkare skydd idag jämfört med tidigare. För övriga grupper anser vi att det är befogat med en fortsatt hög grad av egenfinansiering.

7. att avskaffa begreppet "nedsatt arbetsförmåga" i svensk lagstiftning och föreskrifter?

Centerpartiet har inte tagit ställning till huruvida begreppet nedsatt arbetsförmåga bör avskaffas eller ej. Det är alltid viktigt att begrepp som används är aktuella och inte missvisande. Det är viktigt, både för individen och samhället, att alla som kan arbeta gör det utifrån sina förutsättningar.

8. en årlig uppräknings av statsbidragen och tillföra nya medel när samhället godkänner nya aktörer?

Nej. Vi har inga sådana förslag.

9. att stärka skyddet i lag för hatbrott mot personer med funktionsnedsättning?

Ja. Vi vill stärka skyddet. Funktionsnedsatta är dessvärre en utsatt grupp när det gäller till exempel mobbning och att ett ökat skydd efterfrågas är förståeligt. Att inkludera funktionsnedsatta i just det specifika hatbrottet hets mot folkgrupp skulle dock stöta på svårigheter då gruppen består av personer med väldigt stor skillnad mellan funktionsnedsättningarna och vidare att olika personer ser på sin nedsättning på olika sätt. Vissa ser den som en nedsättning och andra som en variation vilket gör att lagstiftningen skulle kunna visa sig svår att tillämpa.

10. att stärka rättshjälp till personer med funktionsnedsättning?

Nej. Rättshjälp utgår till personer beroende på deras inkomst. Vi har inga planer på att ändra detta i nuläget.

